

Alento de veracidade

Do que omiten os telexornais

DOLORES MARTÍNEZ TORRES

“¿Queres que falemos con vagar, aquí sentados, agora que me soltaron? Non sei se haberá roca que fíe o envurullado nobelo que teño na cabeza.” Así Alberte, un militar acabado de saír do calabozo, onde fora detido detido por protagonizar un brutal episodio de violencia, inicia un longo e difícil monólogo no que intenta dar forma ao inenarrable e explicarlle á súa irmá como chegou a converterse no que agora é: un alcohólico, un maltratador, un descoñecido que a todos dá medo. Non pretende facer confesións, tampouco quere xustificarse. Recoñece o monstro que habita nel e nada espera da comprensión allea; mais, se cadra coma un acto de valentía, o derradeiro do que se sinte capaz, saca á luz uns recordos dos que xamais falara, mais que o atormentan des que, quince anos atrás, a súa compañía fora destinada á guerra dos Balcáns para levar alí a cabo unha desas misións que, moderadamente, se dan en chamar “humanitarias”. Despois, ao seu regreso, xa nada fora igual. Alberte, dalgún xeito, morrera en Iugoslavia.

O relato das súas experiencias, un crescendo de espanto e embrutecemento que o conduce cara á autodestrución, intercalase na obra cos capítulos dedicados a outra narración, en terceira persoa, centrada esta no personaxe da irmá e nas complica-

das relacións de familia. Vítima dun pai maltratador e odioso, Alberte termina por repetir o mesmo comportamento que despreza.

O discurso do protagonista, dotado dun convincente alento de veracidade, resulta á vez, documentado

e emotivo: con sobrio realismo, reflicte a crueldade e o absurdo do día a día na base española, as penurias dos cascos azuis e a ferocidade dos bandos enfrontados, ao tempo que debuxa un retrato robot do sufrimento dos afectados polo estrés post-traumático.

Neste caso, un mozo do Courel que cumprira en Bosnia vinte anos. Velaquí o que omiten os telediaris, o que a épica hipócrita –“sodes forzas de paz, non tedes inimigos”– agocha baixo a alfombra. Ben acaída na forma e no tratamento do conflito, a novela posúe unha forza comparable a dou-

Unha descarnada ollada sobre o rostro obsceno da guerra

tros clásicos de parecido tema. Proporciona unha ollada descarnada sobre o rostro obsceno dunha guerra que, no seu momento, acaparaou portadas e conversas e abarrotou de expertos as tertulias e que, como tantas outras, esvaeuse no tempo; pero, sobre todo, fai que non esquezamos as consecuencias que, aínda hoxe, proen nas súas vítimas e mesmo provocan (“colateralmente”, coma tamén se di) outras novas.

MARCOS, *Xesús Manuel, O bebedor de rakia*, Ed. Xerais, Vigo, 2011, PVP 16, 15 €